

Poznań, 12 sierpnia 2020 r.

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

PS-III.431.1.4.2020.7

Pan
Wirgiliusz Tomczak
Dyrektor
Placówki opiekuńczo – wychowawczej
typu rodzinnego w Opatówku
ul. św. Jana 22d
62-860 Opatówek

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821)*, zwanej dalej ustawą i *rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477)* oraz w oparciu o *rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720)*, zwanego dalej „rozporządzeniem”, zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w składzie:

- Maria Gliniecka – inspektor wojewódzki, jako kierownik zespołu kontrolującego,
- Katarzyna Świdurska – inspektor wojewódzki,
działając z upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego nr KN-II.0030.43.2020.1 z 3 marca 2020 r. (*zał. 1. Upoważnienie Wojewody Wielkopolskiego*), w dniach 22 czerwca oraz 7 lipca 2020 r. przeprowadził kontrolę w Placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego w Opatówku z siedzibą pod adresem: ul. św. Jana 22d, 62-860 Opatówek, który w dalszej części dokumentu określa się w skrócie „Placówką”, „Domem” lub „Jednostką”.

Zakres kontroli obejmował organizację i funkcjonowanie Jednostki w zakresie zgodności z ww. ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Okres objęty kontrolą: od 1 marca 2019 r. do dnia zakończenia kontroli a także działania wcześniejsze, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.

Kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności, które uzasadniałyby wyłączenie z udziału w wymienionej wyżej kontroli (*zał. 2.-2a. Oświadczenia kontrolerów z 19 czerwca 2020 r.*).

Kontrola została przeprowadzona w oparciu o następujące procedury i metody:

- pozyskano informacje od Dyrektora Placówki – Pana Wirgiliusza Tomczaka,
- pozyskano informacje od wychowawcy zatrudnionego w Placówce – Pani XXX

- przeprowadzono analizę indywidualnej dokumentacji wszystkich wychowanków,
- przeprowadzono rozmowy z 4. wychowankami Placówki (1 wychowanek jest osobą z niepełnosprawnością intelektualną – nie wykształcił umiejętności mówienia, czytania i pisania),
- dokonano obserwacji funkcjonowania wychowanków w środowisku domowym,
- przeprowadzono anonimowe ankiety wśród wychowanków Placówki,
- przeprowadzono oględziny Placówki.

Organem prowadzącym Placówkę jest Powiat Kaliski. Wojewoda Wielkopolski decyzją z dnia 28 listopada 2008 r., znak: PS-II-9.5.90115-40/07, zmienionej decyzją z dnia 11 lutego 2014 r., znak: PS-II.9423.4.3.2014.5, zmienionej decyzją z dnia 21 czerwca 2017 r., znak: PS-II.9423.4.4.2017.8.9 wydał Powiatowi Kaliskiemu na czas nieokreślony zezwolenie na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, pod nazwą: Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego w Opatówku z siedzibą pod adresem: ul. św. Jana 22d, 62-860 Opatówek z liczbą 6 miejsc.

PODCZAS KONTROLI USTALONO

Placówka działa w oparciu o *Statut* nadany Uchwałą Nr XXXVI/377/2013 Rady Powiatu Kaliskiego z dnia 29 października 2013 r. (*zał. 3. Kserokopia Uchwały Nr XXXVI/377/2013 Rady Powiatu Kaliskiego z dnia 29 października 2013 r. wraz z załącznikiem*). Zasady działania i funkcjonowania Placówki określa *Regulamin Placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego w Opatówku* przyjęty Uchwałą Nr 1034/2013 Zarządu Powiatu Kaliskiego z dnia 28 października 2013 r. i stanowiący jej załącznik (*zał. 4. Kserokopia Uchwały Nr 1034/2013 Zarządu Powiatu Kaliskiego z dnia 28 października 2013 r. wraz z załącznikiem*).

Analiza Regulaminu wykazała, że zawiera on zapisy niezgodne z ww. ustawą / decyzją Wojewody Wielkopolskiego:

- w § 6 ust. 1 zapisano, że: „Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego w Opatówku jest placówką koedukacyjną, obejmującą opieką 4-8 dzieci w tym dzieci wymagające specjalnej troski”, co jest sprzeczne z ww. decyzją Wojewody Wielkopolskiego w części dotyczącej liczby miejsc,
- w § 8 ust.1 wskazano, iż dziecko w Placówce może przebywać „do czasu powrotu do rodziny naturalnej lub jego usamodzielnienia”, co nie wyczerpuje zapisów ww. ustawy, która w przytoczonej kwestii przewiduje także zmianę formy pieczy zastępczej oraz przysposobienie dziecka,
- w § 13 ust. 2 pkt 6 wskazano na obowiązek dziecka do naprawiania wyrządzonej przez siebie szkody bez doprecyzowania, o jaki rodzaj szkody chodzi. Czy powstała ona na skutek niedbalstwa, świadomego niszczenia czy też zużycia sprzętów lub może przypadkiem, nieumyślnie.
- w 13 ust. 2 pkt 7 wskazano na obowiązek dziecka do dbania o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych dzieci, co jest niezgodne z art. 93 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy, bowiem to do podstawowych zadań Placówki należy zaspakajanie niezbędnych potrzeb każdego dziecka, w szczególności emocjonalnych, bytowych i zdrowotnych,
- w § 14 wskazano, iż „dzieci podlegają ocenom za swoje postępowanie i zachowanie” bez doprecyzowania, za jakie postępowanie i zachowanie będzie przyznawana określona ocena.

Ponadto wskazać należy, że w Regulaminie Placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego w Opatówku są przywołane nieaktualne publikatory ustaw.

Standardy opieki i wychowania oraz zaspokajanie potrzeb dziecka i respektowanie jego praw

1. Oględziny obiektu

Podczas kontroli dokonano oględzin obiektu Placówki. W trakcie czynności kontrolnych sporządzono „Protokół oględzin”, który został zaakceptowany i podpisany przez Dyrektora Placówki i stanowi załącznik do niniejszego wystąpienia (*zał. 5. Protokół oględzin z 22 czerwca 2020 r. wraz z załącznikami w postaci zdjęć*).

W trakcie oględzin inspektorzy zwrócili uwagę na brak barierki bądź balustrady zabezpieczającej uskok przy krawędzi salonu. Dyrektor Placówki w pisemnym oświadczeniu podał, iż w sytuacji przyjęcia do domu kolejnego wychowanka w młodszym wieku, zostanie zamontowane specjalne zabezpieczenie (*zał. 6. Oświadczenie Dyrektora Placówki z 22 czerwca 2020 r. dot. zabezpieczenia uskoku przy krawędzi salonu*). Ponadto, oględziny Jednostki wykazały, iż do piwnicy – pomieszczenia, z którego korzystają także wychowankowie Placówki – prowadzą dwa wejścia. Inspektorzy zwrócili szczególną uwagę na strome zejście prowadzące z Domu do pomieszczenia. W oświadczeniu Dyrektor podał, że dla wychowanków udostępnione będzie tylko wejście od zewnątrz (*zał. 7. Oświadczenie Dyrektora Placówki z 22 czerwca 2020 r. dot. udostępnienia drzwi zewnętrznych do piwnicy*).

Mając na uwadze przede wszystkim bezpieczeństwo dzieci, a także wydane przez Wojewodę Wielkopolskiego zezwolenie na prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, które uwzględniało istniejącą wówczas balustradę, ograniczenia wynikające z niepełnosprawności dwóch wychowanków Domu oraz możliwość przyjęcia kolejnych dzieci do pieczy zastępczej, powyższe **jest niezgodne z § 18 ust. 3 ww. rozporządzenia**.

2. Kwalifikacje kadry

Podczas kontroli stwierdzono, że na stanowisku Dyrektora Placówki jest zatrudniony na czas nieokreślony Pan Wirgiliusz Tomczak (*zał. 8. Kserokopia Uchwały Nr 454/2005 Zarządu Powiatu Kaliskiego z 29 marca 2005 r.*). Pan Wirgiliusz Tomczak ma wykształcenie średnie w zawodzie technik mechanik (*zał. 9. Kserokopia świadectwa ukończenia Technikum dla Dorosłych*), z dniem 7 lipca 2014 r. uzyskał stosowne kwalifikacje do prowadzenia rodzinnego domu dziecka (*zał. 10. Kserokopia zaświadczenia wydanego przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Kaliszu z 7 lipca 2014 r.*). Dyrektor Placówki posiada pozytywną opinię dotyczącą predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego (*zał. 11. Kserokopia opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego z 24 lipca 2014 r.*).

Dyrektor Placówki złożył oświadczenie, że nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej, władza rodzicielska nie jest jemu ograniczona ani zawieszona, nie nałożono na niego tytułem egzekucyjnym obowiązku alimentacyjnego, nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe (*zał. 12. Oświadczenie Dyrektora Placówki z 16 kwietnia 2020 r. o władzy rodzicielskiej, wypełnianiu obowiązku alimentacyjnego i niekaralności*). **Powyższe jest zgodne z art. 97 ust. 4 oraz ust. 3 pkt 3-5 ww. ustawy**. Jednocześnie wskazać należy, że Pan Wirgiliusz Tomczak legitymuje się zaświadczeniem lekarskim o zdolności do pracy na stanowisku wychowawcy, zamiast dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej, **co nie spełnia wymogów ustawy wynikających z art. 97 ust. 3 pkt 6 ww. ustawy** (*zał. 13. Kserokopia orzeczenia lekarskiego*).

stwierdzającego zdolność do pracy na stanowisku wychowawcy – ważnego do 10 marca 2023 r.).

Od 1 października 2018 r., na stanowisku wychowawcy, na pełen etat, zatrudniona jest Pani XXX, która ukończyła studia wyższe magisterskie na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na Wydziale Biologii oraz studia podyplomowe w zakresie pedagogiki osób z niepełnosprawnością intelektualną – oligofrenopedagogiki w Gnieźnieńskiej Wyższej Szkole Humanistyczno - Menedżerskiej „Milenium” (*zał. 14. Kserokopia ukończenia studiów magisterskich z 1 czerwca 1992 r., zał. 14a. Kserokopia ukończenia studiów podyplomowych z 14 czerwca 2009 r.*), co jest zgodne z art. 98 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy. Pani Beata Tomczak posiada pozytywną opinię dotyczącą zatrudnienia na stanowisku wychowawcy w ww. Placówce (*zał. 15. Kserokopia opinii dotyczącej Pani Beaty Tomczak, zatrudnionej na stanowisku wychowawcy w Placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego w Opatówku z 24 lipca 2014 r.*). Ponadto, ww. przedłożyła porozumienie z 1 października 2018 r. o zatrudnieniu w pełnym wymiarze pracy oraz stosowne oświadczenia: iż nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej, władza rodzicielska nie jest jej ograniczona ani zawieszona, nie nałożono na nią tytułem egzekucyjnym obowiązku alimentacyjnego, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe (*zał. 16. Kserokopia porozumienia z 1 października 2018 r., zał. 17. Oświadczenie wychowawcy z 16 kwietnia 2020 r. na temat wymiaru pracy*), (*zał. 18. Oświadczenie wychowawcy z 16 kwietnia 2020 r. o władzy rodzicielskiej, wypełnianiu obowiązku alimentacyjnego i niekaralności*). Ponadto, wychowawca legitymuje się zaświadczeniem lekarskim o zdolności do pracy na stanowisku wychowawcy ważnym do 10 marca 2023 r. (*zał. 19. Kserokopia orzeczenia lekarskiego stwierdzającego zdolność do pracy na stanowisku wychowawcy – ważnego do 10 marca 2023 r.*), Powyższe jest zgodne z art. 98 ust. 3 ww. ustawy.

W drugim dniu kontroli, pozyskano informację od wychowanki „B”, że Pani XXX zatrudniona jest w szkole na stanowisku dyrektora (*zał. 30. Adnotacja urzędowa z 7 lipca 2020 r.*). Z notki prasowej umieszczonej na stronie internetowej pn. „kalisz.naszemiasto.pl” wynika, że stanowisko objęła 26 czerwca 2019 r. (*zał. 20. Wydruk ze strony: www.kalisz.naszemiasto.pl*). Pani XXX figuruje również w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Opatówek jako Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Janusza Kusocińskiego w Opatówku (*zał. 21. Wydruk ze strony: www.bip.opatowek.pl*).

Podczas kontroli Dyrektor Placówki oświadczył, że Placówka od stycznia 2019 r. nie korzysta z pomocy wolontariuszy. W tym samym oświadczeniu dodał: „była pomoc ze strony rodziny i najbliższych. Pomoc polegała na wspólnym spędzaniu czasu na rowerach, grze w piłkę i odrabianiu lekcji” (*zał. 22. Oświadczenie Dyrektora Placówki z 7 lipca 2020 r. dotyczące pomocy w nauce oraz spędzania czasu wolnego.*). Inspektorzy poinformowali Dyrektora, że wszystkie osoby, które podejmują permanentnie i cyklicznie działania wychowawcze i opiekuńcze z wychowankami Placówki, winne podlegać nadzorowi oraz weryfikacji, celem ustalenia ich kwalifikacji do podejmowania powyższych działań, ich sytuacji prawnej (niekaralność, niealimentacja, zdolność do wykonywania czynności, brak pozbawienia władzy rodzicielskiej). Z informacji uzyskanych od Dyrektora Domu wynika, że obecność osób pomagających dzieciom nie została w Placówce w żaden sposób sformalizowana. W oświadczeniu z 20 lipca 2020 r. podano, że Placówka korzysta z pomocy dorosłych dzieci Państwa XXX. Dyrektor Placówki oświadczył, że osoby te spełniają kryteria wymienione w art. 98 pkt 3 ww. ustawy, jednakże nie dysponuje dokumentami, które to potwierdzają (*zał. 22a. Oświadczenie Dyrektora Placówki z 20 lipca 2020 r. dotyczące pomocy przy zapewnieniu opieki i wychowania oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań.*). Czynności podejmowane przez te osoby wobec wychowanków Placówki, bez jakiegokolwiek umowy (umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy

o wolontariat), są niezgodne z przepisami ww. ustawy, w szczególności z art. 98 i 99.ww. ustawy.

Ze względu na dużą zawartość wrażliwych danych osobowych dokonano wyłączenia części wystąpienia pokontrolnego zawierającego informacje pozyskane podczas kontroli. Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2176), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Na tym kontrolę zakończono.

Wpisano do książki kontroli pod nr 1/2020.

W związku z niespełnianiem przez Placówkę warunków określonych w ustawie i standardów usług, określonych w przepisach wykonawczych, a także wobec stwierdzenia licznych nieprawidłowości **funkcjonowanie Placówki oceniono negatywnie.**

W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia pokontrolne.

ZALECENIA POKONTROLNE

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości w funkcjonowaniu Placówki oraz w realizacji zadań, określonych w ww. ustawie, zalecam:

- 1. zapewnić dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspakajać niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne zgodnie z art. 93 ust. 4 ww. ustawy, ze szczególnym naciskiem na realizację zadań Placówki wskazanych w pkt: 1, 2, 3,**
- 2. chronić dziecko przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego życie, a w szczególności przed poniżającym traktowaniem, zgodnie z art. 4 pkt 7 i 9 ww. ustawy,**
- 3. tak organizować pracę wychowawczą, aby zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa, zgodnie z § 13 ust. 2 pkt 1 ww. rozporządzenia,**
- 4. stwarzać dzieciom odpowiednie warunki do rozwijania więzi z osobami bliskimi, zgodnie z art. 4 pkt 3 oraz z art. 93 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy,**
- 5. dostosować treść regulaminu przyznawania kieszonkowego do obowiązujących przepisów oraz zapewniać kwotę pieniężną do własnego dysponowania przez dzieci od 5 roku życia, w wysokości co najmniej minimalnej kwoty, zgodnie z przyjętym w Placówce Regulaminem kieszonkowego oraz § 18 ust. 1 pkt 8 ww. rozporządzenia oraz dokumentować wypłacane dzieciom środki pieniężne.**

6. **zapewnić wychowankom bezpieczne korzystanie z przestrzeni mieszkalnej poprzez zamontowanie balustrady w salonie przy uskoku oraz wyłączenie z użytkowania wejścia do piwnicy od wewnątrz budynku, zgodnie z § 18 ust. 3 ww. rozporządzenia,**
7. **sporządzać diagnozy psychofizyczne niezwłocznie po przyjęciu dziecka do Placówki, zgodnie z § 14 ust. 1 ww. rozporządzenia,**
8. **sporządzać plany pomocy dziecku, na podstawie aktualnych i rzetelnych danych, indywidualnie dla każdego wychowanka, określając cele i działania krótkoterminowe i długoterminowe ze wskazaniem terminu ich realizacji, wyznaczając cel pracy z dzieckiem, nadto modyfikować plany pomocy dziecku w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka lub jego rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, zgodnie z zapisami § 15 ww. rozporządzenia,**
9. **uzupełniać karty pobytu dzieci w taki sposób, aby odzwierciedlały one faktyczną sytuację dziecka i rzeczywiste działania Placówki na rzecz wychowanka i jego rodziny, zgodnie z zapisami § 17 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia,**
10. **dokonywać okresowej oceny sytuacji dziecka w miarę potrzeb, nie rzadziej niż co pół roku zgodnie z art. 138 ust. 1 ww. ustawy, nadto przy dokonywaniu okresowej oceny sytuacji dziecka uwzględniać wszystkie cele tej oceny, zgodnie z art. 136 w zw. z art. 139 ust. 3 ww. ustawy, oraz dokonywać oceny w celu analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikowania planu pomocy dziecku oraz oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, zgodnie z art. 136 pkt 2,3 i 5 ww. ustawy,**
11. **składać w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, zgodnie z art. 100 ust. 4a ww. ustawy,**
12. **zobowiązać opiekunów usamodzielnienia do opracowywania indywidualnych programów wspólnie z osobą usamodzielnianą w terminie, ze wskazaniem daty sporządzenia programu, zgodnie z art. 145 ww. ustawy, w związku z art. 4 pkt 6 i 8 ww. ustawy.**
13. **poddawać weryfikacji wszystkie osoby, które podejmują permanentnie i cyklicznie działania wychowawcze i opiekuńcze lub obsługowe celem ustalenia ich kwalifikacji do podejmowania powyższych działań, zgodnie z art. 98 i art. 99 ww. ustawy,**
14. **dopełnić formalności związanych z uzyskaniem odpowiedniego zaświadczenia lekarskiego, stwierdzającego zdolność Dyrektora do kierowania Placówką, zgodnie z art. 97 ust. 3 pkt 6 ww. ustawy.**

Informacje końcowe

Integralną częścią wystąpienia pokontrolnego są wymienione w jego treści załączniki, pozostające w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Niniejszy dokument sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Placówki, jeden pozostawiono w dokumentacji Wojewody Wielkopolskiego.

Treść wystąpienia pokontrolnego podlega udostępnieniu, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1429 z późn. zm.), z wyłączeniem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1781).

Zgodnie z art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821) kontrolowana Placówka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Wojewoda w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, o których mowa powyżej przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia.

W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę, kontrolowana Placówka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana Placówka jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821) kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 197d ust. 1 ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

Wystąpienie pokontrolne zawiera 20 stron.

z up. Wojewody Wielkopolskiego(-)
Monika Donke – Cieślewicz
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej

Sporządziła
Maria Gliniecka
Inspektor wojewódzki
18.01.2021 r.